

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars secunda - Cod. Aug. perg. 23

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum LXVII

[urn:nbn:de:bsz:31-41582](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41582)

ne aliquis sine fatu carere ingredi possit
 et diligenter omnia faciunt. Et in hoc ap-
 paret malicia eorum quia eam in custo-
 dias non confidunt sed insuper sigilla ap-
 ponunt. Hoc autem totum uoluit dominus fi-
 eri propter maiorem certitudinem tēis
 sue ut et ipsi quibus nolentes sibi tamen testes
 sunt dñm resurrexisse et nullo modo sic po-
 situm furari potuisse. Non est enim consilium
 nec sapientia nec fortitudo contra dominum.

Et recte in tali loco dominus sepulchru-
 ram suam elegit ubi nulla possibilitas fo-
 diendi esset quatenus omnem occasionem
 calupniandi iudeis auferret ne forte si in
 materia circumclusus esset uel quolibet pa-
 riēte dicerent ipsi discipulos illius furatos
 eum fuisse unde **herod.** Non suffecerat
 principibus sacerdotum et scribis et phari-
 seis crucifigisse dñm saluatorem nisi se-
 pulchrum custodirent cohorte accipe-
 rent et signarent lapidem et quatuor illis
 est manu opponerent resurgenti ut di-
 ligentia eorum in fidei proficeret. Quāto
 enim diligentius seruiatur tanto magis
 resurgentis uirtus ostenditur unde et
criso. Et in durissimo lapide fuerat ex-
 casum et grandis lapis positus est ad o-
 stium et custodia ponitur militum in
 arcibus ut quāto fortius seruiat ne furari
 possit tanto magis uirtus dei appare-
 at cum resurrexerit. Si enim sepulchrum
 fuisse in terra dicere poterant. Suffode-
 runt terram et furati sunt eum. Si fuisse
 lapis paruulus positus. Dicere poterant.
Paruulus lapis fuit et dormientibus
 nobis tulerunt eum. Et iterum **Dilige**
 scribarum prodest fidei nre. **Deuote pha-**
 risaei suate. deus inclinat non potest deus
 in sepulchro teneri non potest qui fecit
 celum et terram cuius in puerillo est
 terra et celum qui appendit mundum in
 tribus digitis. Qui ergo appendit mundi

uno sepulchro uno sepulchro non potest
 contineri. Unde etiam **hilarius** **herod.**
 furandi corporis et sepulchri custodia atq;
 obfirmatio stulticie atq; infidelitatis
 testium est cum prius precepto dominum co-
 speuissent de sepulchro mortui suscitatu.
Orlatus autem predictus postmodum in mul-
 tis apud tiberium cesarem a iudeis accusa-
 tus deportatus est in exilium lugdunum.
 Unde erat **ocuidus** **herodes** uero qui co-
 sensit pylato in necem dominum deportatus
 est in exilium rhenarum et mortuus est ibi.

Omne ihu xpe qui hora comple-
 torem aromatibus ungi et con-
 diti ut sindone et alijs linteis in uolu et
 ligam matre q; tua et alijs amas tuas
 lamentatibus ad sepeliendam portari et
 sepeliri uoluitis da michi queso ut te a-
 romantibus ungitur per feruente deu-
 otione et bonis conuersatione sindone et lin-
 theammibus te inuoluam p mundam
 affectos et consticie puritatem lamen-
 te lacrimis pme et compassione porte
 q; brachis caritatuue et hmlis apatos
 et sepeliam te in corde meo per iugem
 recordator et memoriam ut et ego t
 cosepultus petuente tenui merear adre-
 surrectionis glorię amari. **De hys q**
passus est dñs et de laude crucis

Considera nunc que pro
 salute hoie omni tempore
 et specialiter hodie passus
 est dominus ut in dñe ad-
 uertat quāto sibi debeat
 quilibet opamur loet enim que pro nob
 passus est sup omnia que opatus est
 ualde amabilem cum nobis reddunt
 et nos ad eum amandum fortius asti-
 tunt. Unde **ber.** Valde oio michi aman-
 dus est per quem sum uiuus et sapio.
Pro hys ergo ita sum amas te quāto pos-
 sum. **Quod** est quod me plus mouet plus

urget plus attendit Super omnia in
 q̄ reddi amabilem te mihi ihu bone
 calix quem bibisti opus redemptionis hoc
 ois amorem nem facile uendicat totu sibi
 Hoc magis est quod nam deuotionem et
 blandus allicit et iustus exigit et arcus
 stringit et affiat uehementius **V**ultum
 quippe laborauit in eo saluator nec i oi
 mundi fabrica tantum fatigatiois auctor
 assumpsit Illa demq; dixit et facta sunt
 inaduut et creata sunt At uero hic et in
 ditte suis sustinuit contraditores et in
 factis obseruatores et in tormentis illuso
 res et in morte exprobratores Et uerum
Vemento iam homo et si de nichilo te facti
 non tamen de nichilo redemptum Sed deb
 condidit omnia et te inter omnia At uero per
 totos xxx annos operatus est salute tuam i
 medio terre **Q**uam laborauit suscipiens
 hec ber. dicit et ambr. **Q**uis itaq; michi co
 tulit deus redimendū q̄ creandū **C**reandū
 quippe me michi dedit. redimendū aut et se
 ipm dedit et me michi reddidit Itaq; si me
 totum illi debeo pro me facto quid iam ad
 dam pro me refecto non em tam facile sum
 refectus q̄ factus **S**iquidem de omni quod
 factum est dixit et facta sunt In me aut
 refaendū et dixit multa et gessit mira et
 pertulit dura nec tm̄ dura sed etiam indigna
 hec ambr. **N**on est aut estimandam q̄
 passionis sue pena in eius solum captione
 et tradicione fuerit immoderata s̄ potius ab
 instanti sue conceptionis usq; ad morte
 eius durauit **C**um em mortem suam a
 terribissimarum quam pro salute nra pa
 ti uoluit firmissime presaret et ea futu
 ram infallibiliter cognosceret oportuit
 q̄ in qualibz hora pro ea naturalit̄ dolo
 ret p̄ferri cum cogitaret tantā mor
 tis acbitatem et tantam doloris ḡnālica
 tem que per totum corpus et omnia me
 bra corporis et per omnes vires ifeides

et hoc no
 ualde notat

anime diffundi debebat **V**ultu uero de
 his que dominus est passus pro nobis
 colligi p̄nt ex uerbis augustini dicentis
Atende et intellige aia mea tempus be
 atissime passionis **P**assus est ihesus me
 amor meus dulcedo mea spes mea beati
 tudo mea consolacio mea in omni tpe in
 toto corpore in omni suo ope **I**n tpe ihan
 tie angustias ueteri paupertatem a p̄ritate
 et humilitatem p̄sepi p̄secutorū aduersa
 tu fugam egypti **I**n tempore adoleſcentie
 disputator p̄p̄itator **I**n tempore iuue
 tutis amarissimam et turpissimā passi
 onem **P**assus est etiam in toto corpore i
 oculis effusionem lacrimarum in auribus
 auditum contumeliarū et blasphemiarū in
 gēns molestiam alaparum in naribus
 fetorem sp̄itū in ore amaritudinem ateti
 in manibus afflictōz plagarum et i pe
 dibus in manibus vincula in toto corpe
 flagellator passus est **E**t in ope detraheret
 p̄dicator conuersator miraculor opator
Traditur et ligatur iustus et innocens sic
 agnus ad sacrificiū sicut latro ad suspendiū
 et tamen non querit uindictam non ostēdit
 impatiētiāz ymo arguit petriū amputatē
 auriculam cum possit obtinere a patre legi
 onē angelicam duodenariū ligat̄ ergo sicut
 latro accusatur ut latro condemnat̄ ut lat
 expellitur ut latro plectitur in latrones
 ut p̄nceps latrū ligatur domine ut sol
 uas vincula p̄ccatorū ut dissoluas colliga
 tiones impietatis et fasciculos dep̄mentes
Duntis bone ihu sp̄is clauis et lancea
 ut sit in nobis recta intentio discreta opa
 manifesta dilectio flagellaris ut a me fla
 gella tue iracundie propulsares vulne
 raris domine ihu p̄pter peccata nra attri
 tus p̄pter scelera nra ut sint plaga tue no
 sciorum vulnerum efficacis medicina **T**ep
 etiam dulcis ihu tuam aggregauit pas
 sionem **P**assus em es tpe nocturno fir

quod se tunc in matutinis castigatus. in
 mane accusatus. in tertia clamatus.
 in sexta condemnatus. in nona cum cla-
 more et lacrimis exprobravit. **P**langere regi
 et dole et fatigare anima mea et deducunt
 oculi tui lacrimas et non taceat pupilla o-
 culi tui super fruentium tuum decorum matris et
 amabilem super amorem mulierum qui ves-
 tivit te cocino et probuit tuo cultui orna-
 menta. **D**olebis enim si consideras lacrimas mu-
 lierum et lacrimas piscatoris. lacrimas in-
 sensibilem si uideas obtenebratoris solis ut
 celaret membra domini patientis et lac-
 rimas gemeritis. **D**olet enim beatus uirgo mater
 de proditione et captione. de condemnatione
 de crucifissione potissime in commendatione
 et depositione. locus etiam tua bone ibi ag-
 grauatur passionem. **V**assus est enim domi-
 nus in presepio in deserto in templo in
 hospicio in itinere in hortis in atrio in
 pretorio in crucifissione in presepio in gen-
 tiam in deserto in pugnam in templo in
 tenciam in hospicio obseruato. **D**ecentorum
 in itinere fatigato et molestiam in hortis
 sudorem sanguinis uerbum et osculum pro-
 ditoris uerbo corporis comprehensione
 et ligato. **C**ohortas in atrio interrogato.
 aliparum afflicto. **T**antum nequitas accusa-
 tionem ei in faciem conspuum colaphis
 cadunt in faciem palme percussit in
 sulcandis et illudendo prophetas ei dicunt
 in pretorio iniquitatem testium et accusa-
 tione infidelium amarissimum flagellum
 iniquum iudicium illusionem prosequutum.
Et iude peruersitatem inquam iniqui-
 tatem maximam iudicat iudeo deridet
 reo cruciatur pontifex dicit iniquum iudicium
 aut ex parte testium quia non conueniunt
 ex parte rei quia accusat innocentem. **D**e-
 fecit etiam in isto iudicio rectitudinem animi
 sciebat enim quod per inuidiam tradidisset eum.
Defuit etiam iusta causa quia non culpa

propria sed aliena iustus ordo quia captus
 et ligatus ante sententiam. **I**mittit prolatum
 accusator falsam condemnationem in nocente
 ad crucem in nomina. **T**ribeste prolate
 iudeo inique. **Q**uomodo in tenebris superari
 subuerteris seducis qui prius eum expro-
 conabaris iure cori consuetudine loci fla-
 gello corporis. **T**ribeste infideles per-
 fidus iudei qui in tenebris ueni domini crucifi-
 gitis et percussitis. **D**oleatur in loco crua-
 fissionis patitur namque dei filius amor
 eternus. **S**incerus dulcis et suavis in mu-
 lieribus plangentibus in iudeis infide-
 libus in latrone blasphemante in populo
 clamante in matre lacrimante. **A**tende
 etiam et collige uiam meam genus mortis
 sue. **I**llud enim genus mortis fuit turpis-
 simum vilissimum amarissimum acerbissimum. **E**x-
 liatur enim uestibus expellitur a turibus
 cruciatur cum latronibus. **I**lludatur a mili-
 tibus. **I**lludatur in domo herodis in ueste
 candida in domo principis colaphis spu-
 tis et alapa in pretorio iudeis in ueste pur-
 purea in corona spinea in salutatione
 in genu flexione in uictoria in cathedra
 crucis in titulo in conspectu in multiplici
 obprobrio. **F**uit etiam amarissimum si con-
 sideres causalitatem generalitatem diuitur-
 nitatem et acerbitatem. **C**ausa enim non
 est tua sed mea domine ihesu tu enim solus
 fusti absque macula passus es generaliter
 de iudeis igitur anima mea generalita-
 tem hanc iudei lectum sponsi non est
 floridus non est aureus uel argenteus
 sed durissimus nescit enim sciamina deest
 culatari. **I**nteramina cooperitoria pul-
 ueraria. **D**icitur titulum famosum scriptum
 a prolatore conscriptum considera tibi
 eius et potum. **O**mnitium dicitur scilicet
 mulierum et latronum uerba et uerba
 macula et flagella coronam et lanceam
Vassus est etiam in omnibus partibus

corporis ut m̄a redemptoris amoueret
transgressionem p̄uacicatoris Accebita-
tem etiam habet bone ih̄u passio tua et
p̄pter innocentiam ex parte tuu exortatō
et ingratiūdnem ex parte populi et
p̄pter complexionem ex parte corporis
cōpassionem ex parte matris et tu dila-
collegi et quia pateris in partibus ma-
gis passibilibus et sensitiuis quod atti-
dit p̄pter raritatem et tēneritatem car-
nū multitudine ossium et collectioz
nervorum Pateris ip̄e domine deus
meus dux meus et notus meus ī late-
manibus et pedibus ut accelerares hōi
originalis actualis et uenialis cōmiss
meditāam Dedita etem domine ih̄esu
xp̄e sanguinem tuū in p̄cū redemptōis
et in potum fidelibus mēbricationis
in lauacru cōmquinacionis in antidōtu
tūrationis in scutum p̄ctis impūritōis
fuit igitur bone ih̄u lectus durissimus
tuus abis et potus amarissimus / trua-
ctus singularis et acerbissimus nec r̄uo-
cat te nec retrahit teneccim̄ amor m̄is
aut timor acerbissime mortis nō pudor
spoliati corporis / non dolor singularis
aut fallacia sponsionis quia inducis es
ueste nuptiali m̄scutus lege legali ar-
matus armatura spūali Egredere ip̄e
filia syon et uide gloriā salomonis
in equitatura in ramis et uestibus et
laudibus Quomodo igitur emarcuit tam-
cito flos glorie tue umbra honoris tu
Nimium cōuertunt honorem in ob-
probriū dulcedinem in absinthiū por-
tas etem cruce in humeris spoliatis
uestibus tuis cruciatis flagellis facia-
ris obprobriis de urbe expelleris uide
nri sapientia salomonis a p̄te t̄p̄is
passus est etem sexta feria hora sexta
ut hominem lapsum v̄i hora et de p̄e
mortem suam repararet a p̄te medij h̄

em opus n̄e salutis ordo depoposcat
Vide et pacenciam ip̄e etem tamq̄
agnus qui portatur ad uictimam et
sicut ovis ad occisionem ductus est v̄i
de eius h̄militatem quia dampnatur
cum latronibus Vide caritatem quia i-
dulget crucifigentibus uide et pauper-
tatem pauper em fuit et in laboribus
p̄d pauper tatem tuam ostendit multi
pauper ih̄u mater tua familia tua do-
mus tua domus inquam p̄ sepi cena-
tuli patibuli et timuli equitatura asine
et pulli ubi sunt insignia tua rex regni
princeps pastorem d̄bi est equitatura
tua uestis purpurea palatū sceptrum
solum et diadema regni ubi sunt orna-
menta tua sacerdos metnū et pontifex
futuroz honorum d̄bi sunt p̄iosa anu-
lus et gemma baculus et cypa serua
crocece et sandalia ubi sunt arma belli
ca fortis armare et miles noue nō d̄fi-
tibi in gloria alapa uestis alba et p̄pura
non d̄fuit pugna superasti latronem
et mortem / spoliasti infernū omnia spo-
liantem in funda v̄muloz in lapid-
bus quoz uulnecum in baculo crucis ubi
sunt codices tui m̄se optime liber tuus
corpus tuū scriptus intus et foris / septē
sp̄ms et claus. illinatus v̄nda sanguis
ligatus v̄mulois signatus claus d̄cedere
et huius mortis d̄tuturmatem et p̄po-
siciones acerbitatum et pone eam super
cor tuū sicut signaculum inter uerba tua
sicut fistaculum sicut antidotum contra
omnem morbum d̄scende super palmi
crucis p̄e cōpassionem meditacione
m̄matorū ut apprehendas dulcissimos fruc-
tus eius d̄ade ergo o aīa ad montem
interre et considera altitudine paupertatis
latitudine caritatis longitudine
acerbitatis amaritudinem et doloris mor-
tis et affer ramū uirentis oliue ad arborē

tue confasione Accipe etiam columba mea
 granum frumenti seminatam in incarnati-
 one in terra uirginis gloriose pressam
 in aramissione crucifixam et flagellatam
 in passione candidam in mente rubicatam
 in corpore diuisam in latere mul-
 tiplicatam in morte reconditam in horreo
 in ascensione Hoc fit tuum oculum pulme-
 tum et uirtutum Si autem fastidie appetitus
 si lassessat interior gustus adhibe agnum
 immaculatam adungete et pisces assatum
 in trinitate trinitas Verba bone ihesu
 agnus es et propter tuam medicinam pa-
 acientiam et innocentiam atque notitiam cog-
 noscas quippe matrem tuam in parablo
 uirginem uirginem euangelistam euange-
 liste comendans Si autem amplius desit
 gustus tuus si non quiescat appetitus fac pul-
 mentum de pisce assato ut comedas. Pisas
 assatis opere passus est nutritus in aquis
 tribulacionis apertus in latere ex squama-
 tus in exspoliacione salitatus in spuro
 multiplicacione assatus in carne trinitas
 felle pisces ungete oculos tuos ut uideas
 si est dolor sicut dolor meus Si contingerit
 plimque stare in acie accipe saltum milicie
 uocillum uictorie aram glorie Scutum
 hoc quod miles contra hostes debet accipe
 propter figuram picturam efficaciam et ma-
 teriam Crux domini arbor salutifera est
 huius salti cornua in manibus cruci-
 fuxi. Tria enim cornua tria exsuperant
 plia: cornu enim paupertatis superat
 auaricie plium cornu humilitatis pugna
 superbie si cornu aduersitatis lassitudinis
 uoluptatis. Istud scutum fuit rubricatum
 et picturatum sanguine ueri agni. Istud
 scutum fuit perforatum lancea clauis et spi-
 na Si autem non dum plene uales resistere
 uide arcum et benedic qui fecit illum. Iste
 arcus habet totidem ex corpore ligni ex
 cruce. Iste arcus percussit latrone morte

et uulnerauit hostem serpente antiquum
 si ne meritis et impatus appareas pcedit
 uerpillum ueris crucis ostendat factus ueris
 militibus ut in pliu acciditur et no for-
 midabitur fortis armatos Si insurgat
 flatus elacionis uentus tribulacionis nau-
 fragium fugge suoms ascende in nauicula
 sancte crucis bonis omnibus resecam in
 dorso latere perforatum ab hostibus uolent
 decantatum caribena uinculoz ligatum
 In hac inuenies filium dormientem uentis
 impantem et ois naufragium appulsante
 per hanc fugabis periculum et oppro-
 briis ad portum optimu. Ipa enim tuus sta-
 est lignum uirginis per quod factum est iudi-
 cium ueritatis Si sit tibi clausa ianua pa-
 radisi adhibe tibi baculum sancte crucis
 et pulsa et aperietur tibi Si autem ostium
 clausum est et iam dormiunt pueri in ai-
 bili et non habes quod pones ante ianuam
 tuam accede ad arcem sancte crucis ut
 inde tres panes accipias quos apponas
 hospiti recumbenti panem humilitatis max-
 ime panem pacencie pane caritatis
 affluentissime Si no potes tibi ista
 sapientie aperire adhibe clauis dauid
 que apert et nemo claudit Si grauat
 longitudo numeris et conadit uideus
 tuus et desperas de uiribus accipe uir-
 gam et baculum sancte crucis quo ier-
 danem transeas huius mundi et znan-
 tu ligni uite ne in uia deficias aut tor-
 pestas Si uiator in solitudinibus huius
 mundi et serpentes regni contra te
 morsum et mortem intendant aspice
 serpentem eneu positum supra palum nec
 antiqui serpentis uirtus inficiat uel u-
 repat Si spiritus malus quosq; accipiat
 arripit catharam sancte crucis et re-
 focillabitur leuius q; habebit Si in uia
 luceat cecitas aut infirmitas spualis
 adhibe tibi huius pasci sanguinis medicam

Si desperas ex meritis et iudas tua o-
 pera nequaquam tibi sufficere de sancta cruce
 accipe decorum parvi amara et accipe
 in ara cruce hostia immaculata coacta
 ab operibus mortuis emundationem Deique
 cruce sancta et benedicta est in christi corpore
 dedicata et ex membris eius tamquam mar-
 garitis ornata decorata regis purpura
 que meruit membra christi tangere que
 sola fuit digna regem celorum et dominum
 sustinere licet augeat. **U**nde beatus andre-
 as ductus ad crucem et uidentem eam precepit
 in laudem cruce et salutauit eandem di-
 cens. **S**alua cruce que in corpore christi de-
 dicata es et ex membris eius tamquam
 margaritis ornata. **I**nter quos inter alios
 dominus timorem terrenum habuisti modo
 uero amorem celestem obtines pro uoto
 suscipis. **D**ocuitis ergo et gaudens uenit
 ad te ita ut et tu exultans suscipias me
 discipulum eius qui pependit in te quia
 amator tuus semper fui et desideravi am-
 plecti te o bona cruce que decore et pul-
 chritudinem de membris domini suscepi-
 sti. **I**u de desiderata sollicitudine amata sine
 intermissione quesita et iam concupiscens
 auro parata accipe me ab hominibus et red-
 de me magistro meo ut per te me recipiat
 qui per te me redemit. **D**e laude eam
 cruce sic dicit. **I**eriso. **S**i nosse desideras lu-
 cissime uirtutem cruce et quanta ut pos-
 sum ad eius laudem dicere audi. **C**ruce nobis
 totius beatitudinis causa est. **H**ec nos a
 tenebris liberauit erroris. **H**ec o tenebris
 reddidit luci. **H**ec debellatos quieti socia-
 rit. **H**ec alienatos deo conuulsi. **H**ec longe con-
 stitutos propinquos peruenit. **H**ec peregrinos ci-
 ues ostendit. **H**ec discordie amputatio est.
Hec pacis firmamentum. **H**ec bonorum
 omnium habunda largitrix. **C**ruce est clauis
 paradisi. **C**ruce spes peccatorum. **C**ruce re-
 morum. **C**ruce ceterorum. **C**ruce errantium uia

laude cruce.

cruce claudorum baculus. **C**ruce consolatio
 pauperum. **C**ruce refrenatio diuitum. **C**ruce
 destructio superbiorum. **C**ruce male uiuentium
 pena. **C**ruce aduersus demones uictoria.
Cruce deuitio dyaboli. **C**ruce adolescentium
 pedagogus. **C**ruce sustentatio moriu. **C**ruce
 desperatorum spes. **C**ruce nauigantium gub-
 nator. **C**ruce periculorum portus. **C**ruce ob-
 fessor mureus. **C**ruce pater orphanorum.
Cruce defensor uiduarum. **C**ruce iustorum
 consiliarius. **C**ruce tribulorum requies.
Cruce paruulorum custos. **C**ruce uirorum cap.
Cruce senum finis. **C**ruce lumen in tenebris se-
 dentium. **C**ruce regum magnificencia. **C**ruce
 stultorum precium. **C**ruce insensatorum sapientia.
Cruce libertas seruorum. **C**ruce imperitorum
 philosophia. **C**ruce imperatorum lex. **C**ruce p-
 phetarum promissio. **C**ruce annuntiatio a-
 postolorum. **C**ruce martirum gloria. **C**ruce
 monachorum abstinentia. **C**ruce regni
 castitas. **C**ruce gaudium sacerdotum. **C**ruce
 ecclesie fundamentum. **C**ruce orbis terre tue-
 la. **C**ruce templorum destructio. **C**ruce idoloz
 repulsio. **C**ruce scandalum iudeorum. **C**ruce
 perditio impiorum. **C**ruce inuulidorum uis.
Cruce egrotantium medicus. **C**ruce emundatio
 leprosoz. **C**ruce palitioz requies. **C**ruce esu-
 rientium panis. **C**ruce sciencium panis. **C**ruce
 scientium fons. **C**ruce nudoz protectio. **H**ec
Ieriso. **U**nde et rabanus. **I**ntos et quales
 fructus ligni sancte cruce germinis suoz
 ferat. **D**ignu est commemorare cuius fructus
 eternus est et radix precium cuius odor mu-
 dum replet et sapor fideles faciat. **C**uius
 splendor solem superat et carior niuem ob-
 fuscet. **C**uius cacumen polum excedit et
 cuius infima inferna penetrat. **C**uius infir-
 mitas humilia exaltat et tui potentia ex-
 altata humiliat. **O**mnium uirtutum iocun-
 ditas per ipsum et in ipso mundo collata
 est quia in ipso rerum perfectio completa
 est. **I**n cruce infirmus a morte redemptio

demonstratur sancta moru conuersatio mi-
 matur om̄ uertutum perfectio p̄mittitur
 ad eternam uitam et eterne beatitudinis
 speratur adeptio et uere felicitatis acquisitio
Quere bona et uere sancta crux xpi quis
 te rite totam enarrare pot̄ aut quis condigne
 laudare que celestium archanoꝝ p̄ua es
 reuelatrix que inferiorum dei facta es
 conseruatrix queq; sacramentoz xpi p̄-
 donea es dispensatrix In te angeli gaudia
 sua accumulata conspiciunt in te homines
 iura salutis sue cognoscunt in te miser-
 iustam retributionem fraudis sue recipiunt
Omnibus es equa omnibus bona omnib;
 iusta p̄terita renouas p̄nacia illustras fu-
 tura p̄monstrans p̄cedita requiris q̄sita
 inuenis inuenta custodis lapsa restituis
 restituta gradū inuis inuenta in uiam
 pacis dirigis Tu quidem eterne uitae es
 uictoria et celestis milicie leticia terrene
 uarum potentia Tu p̄ccatorū es remissio
 pietatis exhibitor et meritorū augmen-
 tator in inferiorum remedium labora-
 tū auxiliū et lassorum refrigeriū Tu
 sanorum incolumitas quietorū seren-
 tas et fortunatorum felicitas Tu cura
 egrotos medicans tu gaudium mestos co-
 solans tu sanctos dolentes letificans Tu sa-
 tus credentū recte tu firmas operantiū
 bene tu beatitudō perseuerantiū rite
Sancta pia iusta benigna bona ratio-
 nabilis laudabilis uenerabilis amabil-
 fortis suauis mitis sapiens patiens potēs
Quid quid ergo corde digne de edempa-
 one nra pot̄ cogitari uel q̄q; lingua rite
 loqui omnia ad laudem tuam decetis-
 sine p̄nt aptari Quia quidquid in te
 laudatur crucifixo in te xpo regi depu-
 tatur Et q̄q; xpo honoris datur ad eue-
 rentiam summi patris cuius ip̄e unigenit^{us}
 filius est refertur Et iterum grandis con-
 solatio fidelium est species sancte crucis et

materiam tribuit laudis quia bonitatem
 nos facit scire creatoris **C**ruis xpi uia est
 iustorum ascensus ad celum rota de infimis
 ad superiora nos trahens celi dux et ianua
 regni huius pars erecta diuinū et trasuer-
 sa comendat amorem fraternū cuius amo-
 ris interitatem xpe nobis ostendit ac suo
 exemplo nos instruit qui dilectam animā
 suam in cruce moriens pro amicis suis po-
 suit et nos idem facere docuit **H**unc amorē
 o deus semper laudabilis tu pone in me et
 timor nocuus atq; carnalis affectus paul
 recedant a me ut gloria sancte crucis aut-
 ta et multiplicata meam in uera p̄missioe
 digna q̄ laude metnū persifcat ip̄a q̄ in
 carmine et amore uenerabilis semp laus
 eius in ore meo et in corde exultatio semper
 eterna permaneat **D**os q̄ p̄cor celestes ple-
 bes angelorum animas q̄ iustorum qui in
 cōspectu diuine maiestatis ueritē exulta-
 tis ut stant alleluia sine cessacione et ame-
 dexpo metnū cantans ita q̄ nra forte
 p̄tibus adiuuare studeatis quatinus beati-
 tudinem ueram quam tenetis iam p̄fecte
 tandem et nos per gratiam xpi meream^{ur}
 accipere hęc uerba **E**nde et cassiodorus **C**ruis
 est hmlium tuica tuica superbiorum
 obiectio uictoria xpi p̄ccatorū diaboli in-
 fernorum destructio celestium reformatio
 mors infidelium uita iustorum Et ut ait
Iero. ligno hic uelhimur per mare und-
 sum ad terram uiuentium **D**e hys etiā
 que passus est dominus q̄ concludendo
 cum gratiarum actione et oratione sic dic-
 aus **E**xpergiscere nūc anima mea
 exortere depulvere et contemplare ad-
 tentus uerum hunc memorabilem q̄
 cete in sp̄culo ewangelica sermonis q̄
 p̄ntem intuearis **C**ognosce anima mea
 cognosce **H**ic est dñs ihesus creator et
 saluator tuus unigenitus dei filius ue-
 rus deus uerus homo qui solus sub sole

me macula inuentus est. Et ecce quomodo
 cum sceleratis reputatus est. et quasi uir le-
 profus. et nouissimus uirorum estimatus.
 et tamquam abortiuum quod proicitur ab utero
 et nemo curat sic proiectus est ab utero
 matris infelias synagoge. Iste formosus
 pro filius hominum quasi de formis pro filius hominum
 factus est. In quidem uulneratus est propter
 iniquitates nostras. attritus est propter scelera
 nostra et factus est holocaustum suauissimum
 odoris in conspectu tuo pater eterne
 glorie ut auerteret indignationem tuam
 a nobis et confedere sibi nos faceret in
 celestibus. Respice domine sancte pater
 de sanctuario tuo et de excelsis celorum ha-
 bitaculo et intueere hanc sacro sancta hosti-
 am quam tibi offert magnus potifex in-
 sanctus puer tuus dominus ihesus pro
 peccatis fratrum suorum et esto placabi-
 lis super multitudinem malicie nostre. Respi-
 ce domine in faciem patris tui qui tibi us-
 que ad mortem obediens factus est nec re-
 cedat ab oculis tuis cicatrices eius in pe-
 tuum ut memineris quantum pro peccatis
 nostris satisfactor ab eo susceptis. Domine
 domine appendas in scatera peccata quibus
 iram mecum et calamitatem quam pas-
 sus est pro nobis innocens filius tuus.
 Ecce hic grauior apparebit et magis
 digna ut propter iram effundas iras tuas
 super nos quam sint ista peccata ut pro illis
 contineas in ira iras tuas. Gratias tibi
 domine pater referat omnis lingua
 super habundantiam pietatis tue qui in-
 co filio tuo non pepercasti si pro nobis
 illum tradidisti in mortem ut in tamquam
 fidelem aduocatum habemus in celo co-
 ram te. Et tibi domine ihesu zelotes for-
 tissime quid gratiarum quid retributio-
 nis digne tribuam ego puluis et cinis
 et uile fragmentum. Quod enim pro nostra
 salute facere debuisti et non fecisti ab

mo pedum usque ad summum uerticem te com-
 muni in aquis passionis demeristi ut me
 totum de illis extraheres nam et animam
 tuam in mortem perdidisti ut mea per-
 ditam mihi redderes. Et ecce me dupli-
 ci debito obligasti. Nam et pro eo quod
 dedisti et pro quod mei causa perdidisti de-
 bitor sum. Et pro mea anima quidem bis in
 a te data semel in exactione semel in redemp-
 tione quod magis tibi iuste reddam quam
 ipsam non habeo pro tua autem preciosa anima
 uita tribulata quid ab homine digne re-
 pendere possit non intemo nam si celum
 et terram et omnem ornatum eorum posse
 redimere certe nec sic usque ad mensuram
 debui. Illate nunc attingerem. Et si idipsum
 quod et debet et possibile mihi est tibi do-
 minne retributam tui domine totum est di-
 ligendus restat mihi est toto corde. tota
 anima tota mente et tua mihi sequatur
 uestigia qui mori dignatus es pro me.
 Et quomodo fiet hoc in me nisi per te.
 Adhæreat anima mea post te quia tota
 uirtus eius pendet ex te. Et nunc domine
 redemptor meus te ut uerum deum adoro
 in te credo in te spero et quibus possum
 desiderans ad te suspirio adiuua in peccatorum
 meorum. Ad tue passionis gloriosa insignia
 in quibus salutem meam operatus es me
 totum in clamo. Tue victorioso ceuis regu-
 le uexillum in nomine tuo prope adoro. Qui
 pro meum dradema tuos rubentes sanguine dia-
 uos tuo sacro lateet in excelsis hauriam
 tua uulnera tui sanguinem tua mortem
 tuam sepulchrum tuam uictoriosam
 uicem et glorificationem prope adoro supplex
 et glorifico. horum uisus odoris spiritum
 meum a peccati morte resuscita horum
 uirtute ab asiduo satibane me custodi
 meque conforta ut in uigum mandatorum
 tuorum suauiter mihi fiat et onus ceuis
 quod haurire me iubet post te humeris

anime melle leue sit atq; portabile. Que
 em fortitudo mea ut iuxta preceptu tuu
 mundi pressuras tam multipliciter iuncto
 ammo sustineam. **O** audi queso uoce mea
 et melina sup ferui tui suauitate illaz
 que lignu uite est huius qui apprehenderit
 illam. **I**stam mo diuissimam crucem hu-
 meris meis impone cuius latitudo est ca-
 ritas sup omnem creaturam se extendens
 cuius longitudo eternitas cuius sublimitas
 opocentia cuius pfundum inscrutabile
 est sapientia. **C**onfige illi manus meas
 et pedes meos et totam passionis tue for-
 mam feruulo tuo impone. **D**a obsecro in
 cotinua ab opibus carnis que odisti et
 facere iustitiam quam dilexisti et nuquam
 quere gloriam tuam et sinistra quidem
 meam clauo temperantiae dextra uero
 clauo iustitiae in illa sublimi cruce affix-
 am arbitror. **D**a menti mee iugiter meditari
 in lege tua et demum cogitationem iactae
 in te et dextrum pedem meum eidem lig-
 uite clauis prudentiae affiget. **D**a ut
 sinistram sps mei sensualitatem non
 enectuet labentis uite in felix felicitas
 non conturbet per huius uite priuile-
 felix in felicitas et sinister q; pes meus
 clauo fortitudinis cruce tenebit. **D**e aut
 et sponarium tuu caputis aliqua in me
 similitudo appareat detur obsecro menti
 mee et salubris pme copunctio et ali-
 ene miserie compassio et stimulus zeli
 emulantis illud quod rectu est coram
 te et ad te conuertar in erupna mea di-
 epleo mentu configitur spma libet ut
 et spongiam per arundinem ori meo
 porrigas et aceti amaritudinis gustu
 meo adhibeas ut p scripturas tuas ratio-
 mee conferas gustare et uidere q; maz
 florens hic mundus tamq; spongia in-
 ans est et omnis concupiscentia eius
 aceto amarior. Ita pat in me fiat ut ca-

livo iste aureus babilonis mebrans omne
 terram nec man splendore seducat nec
 falsa dulcedine mebrict. **T**ue q; uiuifice
 mortis domine effigiem facias in me fieri
 tuu ut moriar quidem pto secundi carne
 uiuam aut iustitiae sim spm de aut mte-
 gram crucifixi ymaginem portare me glo-
 rier illius q; quod post mortem tuam in
 facibilis malicia impioz in te excauit.
Hanc in me similitudinem expme vul-
 neret cor meum uiuus et efficit sermo tu-
 us penetrabilior omni lancea acutissima
 et pertransiens usq; ad interiora aie mee
 pducit ex ea tamq; a dextro late meo
 uite sanguis et aque amorem tuu domi-
 ne et fratru meorum. **D**ostremo munda
 syndone pme stole spm meum inuolue in
 qua requiescam ingrediens ad te in locu
 tabernaculi admirabilis et abscondas me
 donec pertranscat furor meus. **D**ie aut
 tertio post diem laboris post die simplicitas
 glorie mane pma sabbati ppetuo inter
 filios tuos me indignissim resuscita ut
 in carne mea uideam claritatem tuam
 et adimplear leticia uultus tui. **H**anc
Symachnem itaq; crucifixi secundum
 modum pmissum portans in te ora et
 conare ut spiritus tuus inuoluatur mu-
 da syndone puritatis et innocentiae in q;
 abscondus a mundi uanitatibus sepeli-
 aris in secreto mentis tue et ibi requies-
 cas in meditatione passionis tue mor-
 tuus quidem mundo et uiuens deo et
 hoc apte figuratu est ubi dicit q; pto
 sanguis xpi emptus est q; ex figuli in
 sepulchuram peregrinorum ubi dicit
 glosa q; sepulchura xpi nihil aliud e
 q; requies xpiam et tunc cor tuu debz
 sigillari sigillo passionis xpi et clausu
 teneri ac custodiri. **D**emum sit sepultus
 in secreto mentis tue ab omnibus uan-
 tatibus gloriosum triuui mortis xpi

peragas. Quodcumque primus est dies afflictio-
nis et penitentie ut pro omnibus con-
missis uel obmissis deo uoluntarie satisfi-
as. Secundus dies est quietas et gratie
ut in solo deo requiem mentis ponas quia
in eo solo pax inuenitur et tranquillitas.

Tercius dies est primationis et glorie ut
eius conuentione et amplexum feruenti de-
siderio uigiliter concupiscas. Quibus trans-
actis in mane prima sabbati hoc est in fua-
ra uita perpetua mee filios et electos dei glo-
riose resuscitabis etiam in carne tua ui-
deas gloriosam humanitatem christi in spi-
ritu autem beatifice contempleris inestua-
bilem claritatem dei et per hoc adimple-
aris perpetua leticia uultus eius. **Oro**

Domine ihesu christe qui pro redemp-
tione mundi miserias et angustias
obprobria et contumelia calumpnias et ini-
urias penas et afflictiones passionem
et mortem patienter ferre uoluisti tu
per hęc et omnia que propter peccata nostra
pertulisti a peccatis omnibus et uiciis
ab omnibus huius seculi periculis et
infernalis penis a morte subitanea
et eterna me libera et da michi obsecro
te omnia que pro me tolerasti non fugere
uel obliuisci sed per oculos semper habere et
ardenter amplecti ut laboris et doloris
participem etiam requiem et consolatio-
nis tue me uelis esse confortem amen.

De sabbato sancto lxxviii capitulum

Mane autem sabbati stabat
simul in domo tanuis
clausis domna et alie
locas sue cum iohanne af-
flicte et dolorose tamquam orphane et ple-
ne merore memorantes angustias tri-
bulationis hestine. Debebant simul aspi-
cientes se tamen aduicem cum lacrimis sicut
contingere solet in magna pressura et ca-
lamitate grauatis. Successiue autem

ueniunt discipuli plorantes et ipsi tandem
cessantes a fletu loqui de domino suo in-
cipiunt et cum lacrimis discipuli se redar-
guunt quod eum dereliquerunt. Et de his que
fecerat dominus ihesus cum eis narrabant
admuticem modo unus modo alius et
sic per ordinem inuicem ipse eos diligenti-
ter et eis compatere quia in magna sunt af-
flictione. Quod enim est uidere quod domina
mundi et principes ecclesiarum et omnium po-
pulorum duces quod diuini exercitus sic ti-
morosi et afflicti stant in quadam domi-
cula reclusi nescientes quid facere debe-
ant nisi quod conferunt et se confortant
de uerbis et factis domini sui. Domina
tamen semper mente tranquilla et paxa-
ta stabat quia certissima spem de reue-
nti filii sui habebat et in ea sola remansit
fides etiam in ipsa die sabbati et propterea
specialiter dies sabbati attribuitur ei. Et
ideo alijs limaribus extinctis una cum
dela in tenebris seruauit accensa quia lu-
men fidei in sola remansit uicissime ma-
ria. Unde ait. Quem genuit uirgo i-
iuste mori dolebat sperans autem et firmi-
ter credens ipsum secundum promissum tercio
die morte deucta resurgere in hac enim
sola inter omnes fides etiam in triduo illo sta-
bat. Et dum unusquisque vacillando hesi-
tabat hęc que fide concepit fidem quam
semel a deo suscepit nunquam perdidit speque
certissima etiam glorię expectauit
hec ait. Non tamen poterat ipsa dominam
gaudenter stare propter memoriam mortis
filii sui passi iniuste. Et sabbato quidem
siluerunt secundum mandatum legis. et ab opor-
tibus que uenerunt nam sabbatum custodiri
oportebat et tunc neque uende neque emere
neque tale aliquid fieri licebat. Unde et sab-
bati ipsum requies seu inmissio est dominum
et magna enim dignitas sabbati quia in eo
tota etiam requiescit. Nam patet requies